

Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο: Η κορυφή του παγόβουνου ενός σάπιου τραπεζικού συστήματος

Νάγια Νικολάου*

Λίγες μόνο ημέρες μετά τις «αποκαλύψεις» για τον Τομπούλογλου αλλά και για τον Λιάπη, βγαίνει στην δημοσιότητα το σκάνδαλο του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου (Τ.Τ) για χορήγηση ομολογιακών δανείων, από τα οποία ζημιώθηκε το Ελληνικό Δημόσιο με περίπου 400 εκατ. Ευρώ και πιο συγκεκριμένα για ομολογιακά δάνεια σε εταιρίες συμφερόντων Κοντομηνά, Γριβέα και Λαυρεντιάδη.

Η επιχείρηση «καθαρά χέρια» δεν αφορά όμως κάποιον που πήρε μίζα ή κάποιον πολιτικό πρόσωπο που κυκλοφορεί με πλαστές πινακίδες, αλλά ανοίγει το θέμα της λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος. Ο στόχος όμως της συγκεκριμένης διαχείρισης του ζητήματος δεν είναι αυτός, αλλά η πλήρης απαξίωση ενός δημόσιου τραπεζικού ιδρύματος. Όμως από τη δημοσιοποίηση αυτού του σκανδάλου προκύπτουν σοβαρά ερωτήματα.

Η απαξίωση του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου ξεκινάει από το 2002 με την μετατροπή του σε Ανώνυμη Εταιρεία, την πώληση συμμετοχών του Τ.Τ σε άλλες ελληνικές τράπεζες, την εισαγωγή του στο χρηματιστήριο το 2006, τη σταδιακή μείωση του ποσοστού συμμετοχής του δημοσίου στο μετοχικό του κεφάλαιο, την απορρόφηση της Aspis Bank του Ψωμιάδη, την αγοραπωλησία των CDS (ασφάλιστρα κινδύνου), τον χαρακτηρισμό ως μη βιώσιμο από τον Υπουργό Οικονομικών και την Τράπεζα της Ελλάδος (Τ.τ.Ε) το 2012, το σπάσιμο σε «καλή» και «κακή» τράπεζα και την ένταξη του στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) και τέλος την νομική συγχώνευση με απορρόφηση από την Eurobank. Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο ιστορικά έχει διαδραματίσει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο τόσο στην λαϊκή αποταμίευση όσο και στην παραγωγική ανασυγκρότηση με χρηματοδότηση σημαντικών υποδομών και μάλιστα σε παρόμοιες εποχές με την σημερινή, ιδιαίτερα κατά τον μεσοπόλεμο.

Η δημοσιοποίηση του σκανδάλου για το Τ.Τ έγινε λίγες μόνο ημέρες μετά τους τίτλους τέλους του, με την νομική συγχώνευση με την Eurobank (27.12.2013). Οι αποφάσεις αυτές έχουν ληφθεί από τα διοικητικά συμβούλια του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου τα οποία έχουν διορισθεί από τις κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ και της Νέας Δημοκρατίας και φυσικά σε γνώση της Τ.τ.Ε. Συνεπώς αν διώκονται ποινικά για κακουργηματικές πράξεις μέλη επιτροπών για χορήγηση ομολογιακών δανείων δεν θα έπρεπε να ελεγχθούν τα διοικητικά συμβούλια του Τ.Τ για όλες αυτές τις αποφάσεις που το απαξίωσαν και ζημίωσαν το ελληνικό δημόσιο, αφαιρώντας ένα χρήσιμο αναπτυξιακό εργαλείο το οποίο παράλληλα θα μπορούσε να διαδραματίζει και κοινωνικό ρόλο ιδιαίτερα στην σημερινή εποχή;

Μετά την ένταξη της Ελλάδας στην Ο.Ν.Ε, ο βασικός της ρόλος της Τ.τ.Ε είναι ο εποπτικός, να ελέγχει μεταξύ άλλων την χορήγηση δανείων των εμπορικών τραπεζών. Η ευθύνη για τη χορήγηση δανείων μοιράζεται ανάμεσα στις εμπορικές τράπεζες και την Τ.τ.Ε. Η Τ.τ.Ε έχει μια ιδιαιτερότητα, δεν είναι 100% δημόσια, αλλά το δημόσιο μετέχει άμεσα (10%) ή έμμεσα (32% μέσω ΝΠΔΔ και Ασφαλιστικών Ταμείων) με συνολικό ποσοστό 42%. Είναι επιπλέον κερδοσκοπική τράπεζα καθώς είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο έχοντας εμπορική λειτουργία. Το πλήρες μετοχολόγιο της Τ.τ.Ε δεν είναι γνωστό πέραν του ποσοστού του δημοσίου και βάσει καταστατικού το δημόσιο δεν μπορεί να ελέγξει τα

βιβλία της. Αντίστοιχα το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Τ.Χ.Σ), του οποίου η ίδρυση προβλεπόταν από το πρώτο μνημόνιο, είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου. Το Τ.Χ.Σ έχει αναλάβει την ανακεφαλαιοποίηση-χρηματοδότηση των ελληνικών εμπορικών τραπεζών με το ποσό των 50 δις. Με την ολοκλήρωση της ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών το ποσοστό συμμετοχής του Τ.Χ.Σ στις 4 συστημικές τράπεζες (Εθνική, Πειραιώς, Alpha & Eurobank) ξεπερνάει το 80% και φτάνει μέχρι και το 94%, δηλαδή πλέον είναι ο βασικός μέτοχος όλων των συστημικών τραπεζών. Παρότι το Ελληνικό Δημόσιο έχει αναλάβει το βάρος της ανακεφαλαιοποίησης (δηλαδή τα 50 δις θα τα πληρώσει ο ελληνικός λαός), δεν έχει κανένα έλεγχο ούτε στο Τ.Χ.Σ ούτε στις Εμπορικές Τράπεζες, καθώς το Τ.Χ.Σ έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και οι εμπορικές τράπεζες συνεχίζουν να διοικούνται από τους ίδιους τραπεζίτες παρότι τα ποσοστά συμμετοχής τους στις τράπεζες είναι κάτω του 20%. Συνεπώς ούτε η Τ.τ.Ε ούτε το Τ.Χ.Σ λογοδοτούν στην ελληνική κοινωνία. Η Τ.τ.Ε για παράδειγμα, παρότι χαρακτήρισε το Τ.Τ μη βιώσιμο, δεν έχει δημοσιοποιήσει ακόμη την έκθεση βιωσιμότητάς ούτε στην Βουλή αλλά ούτε στην ένωση μικρομετόχων του Τ.Τ, η οποία έχει έννομο συμφέρον, και έχει ζητήσει την δικαστική συνδρομή για τη δημοσιοποίησή της. Κανείς δεν γνωρίζει γιατί το Τ.Τ χαρακτηρίστηκε μη βιώσιμο παρότι ήταν η πιο υγιής τράπεζα στην Ελλάδα, τόσο σε ποιότητα χαρτοφυλακίου και επισφάλειες με την χαμηλότερη έκθεση στην Ε.Κ.Τ και με τον χαμηλότερο δείκτη δάνειων/καταθέσεων.

Δάνεια όμως στον Λαυρεντιάδη δεν έχει χορηγήσει μόνο το Τ.Τ. Συνολικά 13 τράπεζες χορήγησαν για παράδειγμα από κοινού δάνειο για την εξαγορά της Νεοχημικής από τον Λαυρεντιάδη το 2008. Η Τ.τ.Ε έδωσε άδεια εξαγοράς του 31% της Proton στον Λαυρεντιάδη, ασκώντας παράλληλα διοίκηση στην τράπεζα αυτή. Αφού την χρεοκόπησε, η σωτηρία της proton κόστισε 1,1 δις στο δημόσιο το 2011 απομυζώντας τα κεφάλαια του Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων. Αν λάβουμε μάλιστα υπόψη και τις επισφάλειες των 4 συστημικών τραπεζών οι οποίες σε κάθε περίπτωση ξεπερνούν το 20% (αντίθετα στο Τ.Τ πριν την νομική συγχώνευση ήταν 14%) σε συνδυασμό με το μεγάλο μέγεθος τους σε σχέση με το Τ.Τ γεννούνται πολλά ερωτήματα για τις χορηγήσεις των δανείων που έχουν κάνει συνολικά αλλά και για τον εποπτικό ρόλο της Τ.τ.Ε. Τι ποσοστό από τα κόκκινα δάνεια οφείλεται στην οικονομική κρίση και τι ποσοστό σε «θαλασσοδάνεια».

Το σκάνδαλο του Τ.Τ είναι απλά η κορυφή του παγόβουνου ενός συνολικά σάπιου τραπεζικού συστήματος. Όσοι τόσα χρόνια έλεγαν ότι για την οικονομική κρίση στην Ελλάδα δεν φέρει καμία ευθύνη το τραπεζικό σύστημα, όπως για παράδειγμα στην Ιρλανδία, πλέον διαψεύδονται πανηγυρικά. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα είναι ανεξέλεγκτο στο σύνολο του. Τ.τ.Ε και Τ.Χ.Σ δεν ελέγχονται από το δημόσιο και οι εμπορικές τράπεζες όπως προκύπτει δεν ελέγχονται από την Τ.τ.Ε και Τ.Χ.Σ. Οι ίδιοι τραπεζίτες που διοικούσαν τις τράπεζες, τις διοικούν και σήμερα. Με αφορμή το σκάνδαλο του Τ.Τ, είναι μια ευκαιρία να ελεγχθούν συνολικά και για όλα οι διοικήσεις της Τ.τ.Ε, του Τ.Χ.Σ και των εμπορικών τραπεζών για τον ρόλο τους και τις αποφάσεις τους και είναι περισσότερο επίκαιρο από ποτέ η λειτουργία ενός τραπεζικού συστήματος με δημόσιο και κοινωνικό έλεγχο, αφού το υπάρχον μοντέλο έχει πλέον καταρρεύσει.

*Μέλος του προεδρείου του συλλόγου εργαζομένων στο Ταχυδρομικό Ταμειευτήριο